

Kompetentsipõhise eneseanalüüsi vorm täiskasvanute koolitaja, tase 6 kutse taotlejale

Nimi:

Esmalt palume Teil analüüsida 6. taseme täiskasvanute koolitaja kutset läbivaid kompetentse.

Nr	Kompetentsi lühikirjeldus
1	Valdab koolitusel käsitletavat valdkonda/teemat/ainet, hoiab end kursis valdkondlike uuendustega, arvestades valdkonna- ja ainealase teadmuse, teaduspõhisuse ja parimate praktikate ning õppekavast/koolitusprogrammist. Minu koolitusvaldkonnad kätkevad endas erinevaid teemasid. Olen spetsialiseerunud järgnevatele sihtgruppidele: tugiisikud, kogemusnõustajad ja töötud. Üheks minu koolitusvaldkonnaks on tugiisikuteema. Olen sellel alal töötanud alates 2006. aastast ning valinud praktiseerimiseks ja oma teadlikkuse avardamiseks erinevaid sihtgrupe – puudega isikuid, sotsiaalmajanduslikes raskustes olevaid peresid, sõltlasi, töötuid, pagulasi ning varjupaigataotlejaid. Minu vastava valdkonna koolitajakogemus tuleneb lisaks teaduskirjanduse tundmisele ning sellel alal end pidevalt täiendades ka ise praktikuna konkreetsete eluliste situatsioonide ja dilemmadega kokku puutudes. Huvitav on lugeda vastavas valdkonnas Eestis läbi viidud uurimistöid. Koolituse ülesehitus sümbioosis teooria ja praktikaga on koolitavate tagasiside põhjal eluline ja kaasahaarav, kuna teema valdamine toimub mõlemal tasandil. Teisele põhilisele sihtgrupile – töötutele – koolitusi läbi viies keskendun lisaks etteantud teemadele nüanssidele, mis kergendavad koolitavate elu ja igapäevast hakkamasaamist. Ammutan koolitusteks inspiratsiooni enda arenguvajadustest lähtudes ning ühiskonnas toimuvate tendentside muutudes. Praktiseerin ja katsetan eriala- ja täiendkursustel omandatud teadmisi ise, olles enne teistele soovitude ja nõuannete jagamist seda enda või oma klientide peal kogenud. Töötan lisaks ka sotsiaaltöötajana rehabilitatsiooniasutuses, millest tulenevalt on töötutega ning nende reaalsete dilemmadega kokkupuude igapäevane. Töötutele Töötukassa vahendusel koolitusgrupe tehes hoian end kursis esitatavate muutuvate nõuete ja trendidega, osaledes vastavatel koolitustel. Viimastel kuudel on Töötukassa ühtlustamas töötuid koolitavate koolitajate taset, viies läbi nii tööklubi kui tööharjutuse seminare ja koolitusi, millest huviga osa olen võtnud. Erinevate koolitajatega suhtlemine annab lisaks koolitaja erialateadmisi uurides jagada ja saada nõuandeid praktiseerijatelt. Tõendusmaterjal
2	Teab täiskasvanukoolituse põhiprintsiipe ja lähtub koolitusel täiskasvanud õppija eripäradest. Koolitajana lähtun andragoogika põhiprintsiipidest. Täiskasvanud õppija on teadlik, ennastjuhtiv, sõltumatu ja motiveeritud isiksus, kes kasutab ajaressurssi oma vajadustest lähtudes eesmärgistatud tulemuse saamiseks. Minu kui koolitaja ülesanne on lähtuda teemavaldkonna ja õppegrupi eesmärkidest, olles ise seega eelkõige õppija toetajaks ning suunajaks. Täiskasvanud õppija väärtustab õpitu praktilist suunitlust, mille tõttu pean väga oluliseks käsitletava teema näitlikustamist ja teooria rakendatavust. Kompetentsi tõendamiseks toon näite psüühikahäiretega töötute gruppidest. Olen teemaks võtnud koolitavate elulise probleemi - kuidas tulla toime oma ärevusega, et tegevused väljaspool kodu tehtud saaksid. Oleme teinud rollimänge ning õppinud läbi selle ametiasutustega suhtlemist, et ärevusega toimetulekut reaalses elusituatsioonis kasutada saaks. Õpitu kohta on grupiliikmed andnud tagasisidet, nii oma õnnestumiste kui ebaõnnestumiste kohta, millest jällegi kõik üheskoos õppida on saanud.

3	Väärtustab täiskasvanud õppijat, järgib oma töös eetilisi norme (vt lisa 3 Täiskasvanute koolitaja eetikakoodeks) ja konfidentsiaalsusnõudeid; hoiab kutse mainet.
Igal õppijal on oma arengueesmärgid, mida sõnastades saab teadlikult nende suunas liikuda. Õppimine on elukestev protsess – hindan ja väärtustan koolitavate elu- ja õppimiskogemust, soodustades ja julgustades kogetut avatult ka rühmas jagama. Eeltoodu teeb täiskasvanud õppijate koolitamise osalejate väga variatiivsete elukogemuste tõttu põnevaks ning see rikastab õppetunde oluliselt. Kõik soovivad oma kogemusi jagada, kui nende poole oskuslikult ja nende elu ja kogemusi väärtustavalt pöörduda. Grupis, kus oli elult väga räsida ning ilmselgete alkoholisõltlase tunnustega naisterahvas, muutus meie grupis staariks, kui käsitlesin tugevustele suunatud lähenemist. Esmapilgul arvas ta, et ei oska, ei tea ega taha midagi, kuid pehmel moel suunates selgus, et ta on oskuslik korvipunuja. Suurima heameelega õpetas ta grupile oma oskusi ning läbi selle tõusis tema enda enesehinnang ning ka staatus grupis. Lisaks väärtustan täiskasvanute koolitamisel koolitavatega partnerlussuhet ja koostööd, sealjuures silmas pidades, et vastutus ja valikud õppesituatsioonis on koolitava omad. Gruppe alustades võtan olulise aja omavaheliste kokkulepete sõlmimiseks, et neist üheselt ja ühtmoodi aru saadaks. Pean oluliseks grupiliikmete vahel eriarvamuste aktsepteerimist, mis ei tähenda teise arvamusega nõus olemist. Usaldusliku koolitusõhkkonna tekke aluseks loen vastastikust lugupidamist. Tolerantsus ja empaatiline hoiak koolitavate suhtes sõltumata nende sihtgrupist on minu kui koolitaja jaoks eetilise alus. Usalduse, turvalisuse ja "vettpidavuse" (konfidentsiaalsuse) tekkel hakkavad grupiliikmed oma väga isiklikke teemasid ja läbielamisi grupis esile tooma. Arvestan õppijate individuaalseid erinevusi ning õppimise taset. Lisaks eelnevale lähtun seisukohast, et alati võib koolitavate hulgas minust mõne teema osas kompetentsem ja teadlikum isik olla. Näiteks on ühes koolitusgrupis osalenud psühholoogi hariduse ja kauaaegse töökogemuse koolitav, kes omapoolseid täiendusi teemadesse tõi, mille eest teda tunnustasin ja tänasin. Sellistes olukordades säilitan professionaalsuse, hoides koolitaja kutse mainet ning olen avatud suhtumisega diskuteerija, aktsepteerides teemakohaseid täiendavaid kommentaare. Kokkuvõttes julgustasin teda omapoolseid näiteid tooma, mis muutis koolituse veelgi külluslikumaks.	
4	Järgib täiskasvanuõpet ja teisi valdkonna tegevusi reguleerivaid õigusakte.
Järgin Eesti Vabariigi seadusandlust, sh Täiskasvanute koolituse seadust, olles teadlik seadusandluse muudatustest ja end sellega kursis hoides. Koolituste korraldamisele esitatud nõudmised on mulle kui koolitajale eetiliseks alusraamistikuks, õigusteks ja kohustusteks, millest lähtun. TÄKSi järgi peab täienduskoolitusasutuse õppekeskkond peab olema piisav täienduskoolituse läbiviimiseks ning õppekava eesmärkide ja õpiväljundite saavutamiseks. Olen teinud täienduskoolitusasutusele, kellele koolitajan teenust olen pakkunud, ettepaneku ruumide vahetamiseks, kuna minu arvates ei olnud õppekeskkond "piisav". Asusime kultuurimajas, ilma akendeta ruumis, kus lisaks olid ventilatsiooniprobleemid. Minu pöördumise peale paigutati grupp ümber valgusküllasesse avatavate akendega saali. Samuti olen täienduskoolitusasutusele partnerina teinud ettepaneku parandada nende tegevuse kvaliteeti. TÄKSi alusel on koolitusasutuse tegevuse kvaliteet oluline kriteerium. Mina lepingupartnerina esindan koolitajatele koolitusasutust, mitte ainult ennast. Seisan selle eest, et ka asutus, keda koolitajana esindan, kohtleb õppegruppi kõiki kvaliteedikriteeriume arvestavalt, alustades eelpooltoodud ruumidest ja lõpetades vahendite varustatuse, tunnistuste kättesaamise ning koolitavatele ettenähtud lõunasöökide kvaliteediga.	
5	Annab õppijatele tagasisidet kogu koolitusprotsessi vältel.

Sõltuvalt koolitusrühmast võib tagasiside andmine varieeruda. Näiteks tugiisiku ja kogemusnõustajate koolituste puhul viin läbi enne koolituse toimumist eelintervjuud, veendumaks õppija sobivuses antud õppele ning seda talle ka tagasisidestades.

Koolituse algusfaasis uurin koolitatavate ootusi koolitusele, et neid siis kinnitada või ümber lükata, kui tegemist pole teemakohaste soovidega. Teemasid käsitledes kasutan erinevaid kaasavaid aktiivõppe meetodeid, milles on alati oma kindel koht õppijatele tagasiside osas. Näiteks testide tegemisel ei piirdu ma üksnes selle täitmisel skoorimistulemuste teatamisega, vaid sageli harutame küsimused või väited üksipulgi lahti ning arutleme esilekerkivaid teemasid. Lisaks eelnevale õpetan koolitatavaid enda käitumist ja oma harjumusi teadvustama, pöörates õpitu läbimisel tähelepanu esilekerkivatele situatsioonidele.

Näitena võin tuua teema, kus ajurünnaku meetodil kaardistasime ettevõtjale vajalikke omadusi. Üheks oluliseks omaduseks toodi fookusseerimisvõime olemasolu. Lisasin teoreetilise osa aju närvõrgustiku kujunemisest ning kuidas igaüks saab oma fookusseerimisvõimet järk-järgult parandada. Seejärel palusin igaühel kirjeldada, kuidas tema seda omadust oma igapäevaelus arendab. Koolitustunni jooksul kiputi oma mobiiltelefone näppima, mille tagajärjel tõstatasin fookusseerimisvõime arendamise teema uuesti ning võimaluse hakata kohe vastavat omadust harjutama, pikendades telefonist eemalolekuaega järk-järgult kasvõi minutihaaval. Kokkuvõtvalt toon õpitu tagasisidena kohe praktikasse ja reaalselt kasutatavaks.

Keskendun enamasti õppijate tugevustele, neid läbi selle jõustades-võimestades. Arendamist vajavad küljed olen esile toonud kui väljakutsed, mille poole püüelda. Koolituse lõppfaasis viin tagasiside saamise - andmise "seljakoti kaasapakkimise" harjutuse näol läbi, kus lisaks mulle endale ka grupiliikmed üksteisele soove jagavad.

6	Kasutab korrektset koolituse läbiviimise keelt kõnes ja kirjas.
---	---

Eesti keel on minu emakeel ning selle korrektne ja selge kasutamine on minu kui koolitaja jaoks väga oluline ning iseenesestmõistetav kriteerium, järgides seda nii oma koolitustel ning koolitusmaterjalide koostamisel. Noortegruppides küsin kõnes esineva slängi puhul aeg-ajalt grupiliikmetelt alternatiive korrektsete vastete kohta, et teadvustada eesti keele ilu.

Kõne selgust ja head nii kirjakku kui suulist väljendusoskust on koolitatavad minu ühe tugeva küljena sageli esile toonud.

Tõendusmaterjal

7	Kasutab asjakohaseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) vahendeid õppeprotsessi ettevalmistamisel, läbiviimisel, hindamisel ja enesearengu toetamisel; oskab allikakriitiliselt veebipõhist infot otsida; teab digiõppe võimalusi ja oskab kasutada sobilikke meetodeid digiõppe läbiviimiseks täiskasvanute koolituses; oskab luua, kasutada ja jagada veebipõhiseid materjale.
---	--

Erinevad IKT vahendid alates arvutist ja projektorist kuni veebipõhiste materjalideni kuuluvad minu ameti õppeprotsessi iga etapi loomulike vahendite hulka, ilma milleta koolitajatööd enam ette ei kujutaks. Aidates kaasa koolituste huvitavamaks, vaheldusrikkamaks ja mitmekülgsemaks muutmisele, toovad need mitmepoolset kasu nii koolitajale kui koolitatavatele. Kasutan veebipõhiseid keskkondi (Mindmup, Mentimeter, Youtube, AnswerGarden jms), õppeprotsessi läbiviimisel, hindamisel ja enesearengu toetamisel. Näiteks on ka koolitatavate poolt heakskiidu leidnud erinevate temaatiliste õppevideode esitamine, mille põhjal jätkuna arutelusid ning grupitöid teha saab. Samuti jagan koolitatavatele veebipõhiselt materjale, eelistades Google Drive.

Praegusel infoajastul tuleb veebipõhistesse materjalidesse allikakriitiliselt suhtuda ning seda teadmist olen ka enda poolt koolitatavatele jaganud. Veebipõhiste tekstide kasutamisel pean oluliseks autorikaitseeadust, viidates allikale. Olen osalenud oma teadmiste täiendamiseks ka Andrase meistriklasi poolt korraldatud koolitusel "Digiturvalisus", kas vastavat teemat käsitleti.

Tõendusmaterjal: <https://answergarden.ch/2070071>

Järgnevalt palume Teil analüüsida 6. taseme kompetentse. Iga kompetentsi puhul on esitatud tegevusnäitajad, mida palume Teil analüüsida lahtris *Kompetentsi tõendamine* või *Kompetentsi tõendamine ja tõendusmaterjali esitamine*. Võimalik on sisestada tekst pikkusega kuni 2000 tähemärki. Kirjeldage ja analüüsige tegevusi, mis iseloomustavad Teie käitumist koolitusprotsessis; faktilisi andmeid, kui need tõendavad kompetentsi ilmumist vm olulist informatsiooni enda kui koolitaja tegevuse kohta. Tooge konkreetseid näiteid. Portfoolios esitatud tõendusmaterjalid peavad iseloomustama konkreetset kompetentsi ja olema otselingiga kättesaadavad.

1. Õppeprotsessi ettevalmistamine

1.1 Selgitab eelnevalt välja ja analüüsib konkreetse õpperühma õpi- ja erivajadusi ning nendest lähtuvalt seab eesmärgid ja õpiväljundid ning planeerib koolituse sisu (vt lisa 2 Kutsestandardis kasutatud terminid).

Kompetentsi tõendamine	Koolitustellimuse saamisel selgitan tellijalt koolitusgrupi õpi- ja erivajadused ning eesmärgid, mis võimaldavad konkretiseerida oodatavad tulemused. Täpsustan konkreetset üle, keda on koolitusele oodata, mis võimaldab eeltoodust lähtudes koolitusprogrammi koostamist alustada. Viin meelsasti enne koolitust läbi eelintervjuusid (nii tugiisiku kui kogemusnõustajate puhul), mis võimaldab kaardistada saadud lisainformatsiooni analüüsi põhjal sihtrühmale olulisi teemasid, mida koolitusprogrammi sisse kirjutatakse. Samu sihtgruppe koolitades (nii tugiisikuid kui töötuid) olen nii koolitatavate tagasisidest kui enda praktilisest kogemusest lähtuvalt (tugiisikutöös) teinud koolitusprogrammis efektiivsemate tulemuste saamiseks korrekture, mida järgnevatel koolitusrühmades ellu rakendan. Psüühikahäiretega kogemusnõustajatele täiendkoolitust tehes pidin arvestama nende erivajadustega ning seetõttu ei olnud võimalik läbi viia samasuguseid harjutusi, mida teistes gruppides kasutanud olin. Jälgin muutusi, suundi, trende ja vajadusi ühiskonnas, mille mõju koolitustel kajastan. Samuti alustan koolitust sissejuhatava osaga, kus lisaks koolitusprogrammi tutvustamisele selgitan osalejate ootused sisu ja teemavaldkondade ja küsimuste osas. Esile kerkinud vajadusi ja esitatud soovet kasutlen ka koolitusel.
-------------------------------	---

Viide tõendusmaterjalile	Tõendusmaterjal
---------------------------------	-----------------

1.2 Koostab koolitusprogrammi ja planeerib oma tegevuse, lähtudes õppekavast (selle olemasolul).

Kompetentsi tõendamine	Olles analüüsinud tellija ja konkreetse sihtgrupi õpivajadusi, asun koolitusprogrammi koostama ja koolitust planeerima. Iga koolitus on erinev, seega tuleb ka sama teema puhul koolituskava üle vaadata ning korrigeerida. Terviku tagamiseks lähtun õppekavamudelist, jälgides koolituse eesmärgi, õpiväljundeid, teema ülesehitust, sobivaid läbiviimise meetodeid ja tulemuste hindamist. Juhul, kui on selgunud, et on vajalik koolitusprogrammis muudatusi teha, annan sellest tellijale teada. Sõltuvalt grupist võib sama õppekava alusel koolitusprogramm varieeruda- õppijad võivad oma erivajaduste tõttu olla näiteks aeglasemad, mille tõttu tuleb ajapiirangute tõttu teatud mõõndusi teha ning otsustada prioriteetsemate teemade kasuks.
-------------------------------	---

Viide tõendusmaterjalile	Tõendusmaterjal
---------------------------------	-----------------

1.3 Valmistab ette konkreetse koolituse sisu ja valib meetodid, lähtudes koolitusprogrammis (õppekavas, selle olemasolul) koolitusprogrammis/õppekavas fikseeritud õpiväljunditest ja varasemast tagasisidest.	
Kompetentsi tõendamine	Koolituse tellijalt sihtgrupi õpivajaduse ja -väljundite saamisel asun koolituse sisu ette valmistama, arvestades tervikliku koolituse loomise põhiprintsiipe. Arvestan täiskasvanud, kui enastjuhtiva õppija eripäraga, mida õppematerjalide ja töölehtede väljatöötamisel silmas pean. Mõtlen läbi koolitusmetoodika ning kasutan õppijate kontsentreerumisvõime säilitamiseks ning koolitustunni vaheldusrikkuse säilitamiseks erinevaid aktiivõppemeetodeid. Koolitusgruppide tagasiside põhjal võin öelda, et aktiivset õppimist eelistatakse passiivse ehk loengu - tüüpi õppevormile. Koolituste algusfaasis on ette tulnud ka pisut häiritud õppijaid, kes on eeldanud koolituse läbiviimist loengu - tüüpi vormis, mis võimaldaks neil passiivselt osaleda ja seda just vanemaalaste hulgas. Kindlasti arvestan koolitusmeetodite puhul osalejate vanust. Näiteks noorte koolitusgrupi ja 55+ vanuses õppurite puhul kasutan erinevaid meetodeid. Viimaste puhul kasutan nende elukogemust arvestades rohkem diskussiooni, arutelusid ning palun neil endil oma elust näiteid tuua. Noortegruppides armastatakse liikuda ning erinevad rollimängud võetakse meelsamini vastu. Õppematerjalide puhul arvestan ka nende praktilisust ja reaalsel kasutusvõimalust edaspidises elus. Koolitusmaterjali koostamisel arvestan samuti grupi tagasisidet ning eneserefleksiooni - kui mõned materjalid või töölehed näevad "ei tööta", siis korrigeerin neid vastavalt või vahetan välja, koostades uued. Lõppfaasis kontrollin veelkord üle õpiväljundite vastavuse koolitusprogrammile ning koolituskava ja sisu kooskõla.
Viide tõendusmaterjalile	Tõendusmaterjal
1.4 Koostab ja/või kohandab õppematerjale, lähtudes õppekavast või koolitusprogrammist, teema käsitlemise loogikast ning õppekeskkonna võimalustest. Viitab korrektset allikatele, arvestades autoriõigusi.	
Kompetentsi tõendamine	Muutuv ühiskond nõuab ajakohastamist ja muudatusi ka koolitusprogrammides. Olles ise koolitatavatel teemadel praktik (nii tugiisiku kui kogemusnõustamise teemadel), tean, mis on oluline ja vajalik, et teadmised praktikaga kooskõlas oleksid. Hoian end kursis trendide, uudiste ja asjakohaste uuringutega, kasutades saadud teadmisi õppeprotsessis õppija õpieesmärkide toetamisel. Õppematerjalide uuendamine toimub lähtuvalt vajadusest. Ilmestan võimalusel õppeprotsessi, kasutades meedias esitatud teemade päevakohalisusest (näiteks pagulasteemaga seoses) tulenevalt erinevaid videoklippe, mida hiljem rühmatööna analüüsida võimalik on. Õpperühma eripära tingib olemasolevate õppematerjalide korrigeerimise vajadust. Näiteks erivajadustega töötutele suunatud koolitustel olen koolitatavate haridustasemest lähtuvalt pidanud õppematerjale arusaadavuse parandamiseks lihtsustama. Õppe sisu ajakohastamise võimalusena kasutan tugiisikukoolitustel reaalses elus aset leidnud juhtumi analüüsi, mida peale grupitööna lahendamist suures ringis arutletakse. Eelnev meetod on praktilise suunitlusega ja võimaldab teoorias omandatud teadmisi testida. Õppematerjalide allikatena kasutan kõikvõimalikke infokanaleid, alustades näiteks teemakohaste uudiste, internetiuuringute, raamatute ja lõpetades teadusfilmide ning

	videoklippidega, mida tunni kontekstis analüüsida ja mille üle diskuteerida. Arvestan autoriõigustega viidates allikale.
<i>Viide tõendus- materjalil e</i>	Tõendusmaterjal
2. Õppeprotsessi läbiviimine	
2.1. Selgitab õppijatele õppekavas (kui õppekava on olemas) seatud õppe eesmärgid. Toetab õppijaid individuaalsete õpieesmärkide seadmisel, aidates siduda neid koolitusprogrammist tulenevate eesmärkidega.	
<i>Kompete ntsi tõendami ne</i>	Iga koolitus algab eesmärgistamisest ning grupile õppe eesmärkide tutvustamisest ning nendest tulenevatest õpiväljunditest. Koolitajana on minu ülesandeks õppija toetamine tema õpieesmärkide seadmisel ja õpimotivatsiooni säilitamisel. Üheks meetodiks seda esile tuua on koolitatava individuaalsete õpieesmärkide kaardistamine, mida pabertahvile kleepsupaberiga kinnitades igaüks ka suures grupis jagada saab. Individuaalsete ja õppekava eesmärkide ühildamine toimub koolitaja – koolitatava interaktsiooni tulemusena. Enda teadmiste ja kogemuste pagasiga positsioneerib õppija end nii koolitusrühma kui õppekava eesmärkidega võrreldes. Sageli on õppijal endal ettekujutus eesootavast koolitusest, mis selguvad koolituse alguses vajaduste ja ootuste kaardistamisega. Koolitajana on minu ülesanne need põimida koolitusprogrammist tulenevate õppe eesmärkidega. Õppe eesmärgid tutvustades annan ülevaate, kuidas ja mida tehes on neid koolituse käigus võimalik saavutada. Täiskasvanud õppija soovib õppida talle olulist ning konkreetset, arusaadavat teemat. Eesmärkide väikesteks jõukohasteks “ampsudeks” tehes ja peale konkreetse teema läbimist koos harjutuse vms sooritamisega tõstan tagasisidestades grupi teadlikkuse taset. Kinnistan üle korrates, millise eesmärgi teemat kokku võttes saavutasime. Näiteks aktiivse kuulamise teemat käsitledes on eesmärgiks omandada vähemalt 3 tehnikat. Piiratud ajahulgale seatud mahuka materjali omandamine võib sõltuvalt koolitatava taustast olla kerge kordamine või täiesti uudsesse teemasse sisenemine. Tunnustust jagan ka väikeste edusammude eest, mis kasvatab õppija eneseusku ja – hinnangut. Õppija toetamine väljendub ka sellistes väikestes detailides nagu näiteks lisalugemise soovitamises või internetilingi jagamises.
<i>Viide tõendus- materjalil e</i>	Tõendusmaterjal
2.2 Rakendab erinevaid võtteid õppimist toetava füüsilise-, vaimse- ja sotsiaalse keskkonna loomiseks.	
<i>Kompete ntsi tõendami ne</i>	Õpikeskkonna vaimse poole kujundamisel panustan koolituse alguses teadlikult õppeprotsessi toetava positiivse, turvalise ja usaldusliku õhkkonna loomisele. Eelnevale aitab kaasa läbiräägitud kokkulepe grupireeglite osas, millest oluline osa on üksteise väärtustamine ja aktsepteerimine ning viisakas suhtlusstiil. Sotsiaalne keskkond kujuneb välja omavahelistest suhetest ning on otseselt mõjutatud vaimsest õhkkonnast. Viin läbi erinevaid sotsiomeetrilisi mõõtmisi, et õppegrupp

	omavahel tutvavamaks ja pinged maha saaks. Samuti kasutan grupiliikmete suhtlemise soodustamiseks erinevaid grupitöö vorme. Õppimist toetav füüsiline keskkond sõltub kõige vähem koolitaja panusest, kuna koolitusruumid on sellised nagu need tellija poolt otsustatud. Siiski saab ka kehvemates oludes teha oma suhtumise ja hoiakuga parim ja kasvõi paigutada laudu-toole ümber. Oluline on, et kõik õppijad näevad võrdselt koolitajat, samuti tahvli või projektorit. On esinenud juhtumeid, kus koolitusmaterjalid ning paberid-pastakad saabusid alles teisel õppepäeval, mistõttu pidin koolitajana päeva tegevustes kiiresti ümber orienteeruma. Erivajadustega koolitavate puhul on oluline tagada võrdsed võimalused koolitusel osalemiseks - vajadusel ratastooliga juurdepääs, kuulmislanguse puhul koolitaja läheduses istumine jne. Järgides täiskasvanud isiksuste kui ennatjuhtivate õppijate põhimõtet, julgustan rühmaliikmeid oma füüsilisi, vaimseid ja sotsiaalseid vajadusi märkama ning nende eest seisma.
Viide tõendus- materjalil e	Tõendusmaterjal
2.3 Viib läbi õppeprotsessi, vajadusel muudab õppe etappide järjestust ja töövorme, kaasates õppijaid ja arvestades õpperühma vajadusi.	
Kompete ntsi tõendami ne	Koolituse sissejuhatav osa ehk häälestus on väga olulise tähtsusega, olles nii õhkkonna kujundajaks kui ka võimaldades üksteisega tutvavaks saada. Samuti selgitatakse esmakohtumisel kokkusaamise ehk õpieesmärgid ning sõlmitakse omavahelised kokkulepped. Koolitusgruppides, näiteks töötutuid koolitades, on õppijate eripärad eriti selgelt esile tulnud. Olen seisnud grupi ees, kus oli keskealisi koolitavaid, kelle viimane õppimiskogemus jäi 30 aasta taha põhikooliaega. Koolitajana pean jälgima, et kõigi osalejate õppimisvajadused oleksid neile omasel tasemel rahuldatud, mis võib teinekord väga suureks väljakutseks osutuda. Eelpoolmainitud grupi puhul pidin ümber orienteeruma, kuna selgus, et üldisest sissejuhatuses koolitusega edasiminekuks ei piisa. Lühikese teemasse sissejuhatuses asemel tuli muuta õppe etappide järjestust, alustades pühendumisest teemapõhisele käsitlemise põhimõistetele, mis võttis oluliselt enam aega. Sõltuvalt olukorrast pean suutma ümber orienteeruda näiteks koolitusmeetodites, mis ei pruugi grupis üldse või planeeritud hetkel sobida. Kasutades oma koolitustes sageli aktiivõppemeetodeid, pean oluliseks grupiliikmete omavahelist mõtete jagamist ja käsitletavatel teemadel kaasa rääkimist. See võimaldab osalistel nii oma arusaamist ja kogemusi grupi tuua kui ka reflekteerida uue info käsitlemisel ja tagasisidestamisel. On esinenud grappe, kus koolitavad olid pigem introvertse loomuga ning enda mõtete välja ütlemine grupis oli raske. Sain õppijaid kaasata, pannes nad väiksemates gruppides ja paarides arutlema ning planeeritust rohkem kirjalikke ülesandeid tegema.
Viide tõendus- materjalil e	
2.4 Märkab ja tunneb ära grupi arengus toimuvaid muutusi, reageerib olukorrale õpiprotsessi toetaval viisil.	
Kompete ntsi tõendami ne	Minu koolitajakogemus hõlmab laias laastus lühiajalisi ehk kuni 2 päevaseid (16 tunnist) ning pikemaajalisi (80 tundi) koolitusi. Pikaajaliste koolituste jooksul jälgin ja suunan huviga grupi erinevate arengufaaside läbimist. Grupijuhina pean jälgima, et grupp teatud arengufaasides liiga pikalt ei jääks

	ning see õppeprotsesse takistama ei hakkaks. Grupi arengufaaside läbimine avab liikmetele võimaluse esinevate suhtlusolukordadega toime tulla ning enesekehtestamist õppida. Aeganõudvaimaks pean koolitusgrupiga hiljem liitunud osaliste tõttu grupi arengufaaside pidurdumist, mille hulka kuulub ka loodud usalduslik õhkkond. Hindan õpperühma tegevust õppeprotsessis, soodustades grupiliikmete omavahelist suhtlemist ja seda ka probleemide ning konfliktide korral. Oluliseks pean konfliktifaasi tendentse õigel hetkel märgata ja suunata. Vastuseisu on esinenud nii päeva korralduse, kokkuleppe reeglite, koolitusmaterjalide kui grupiliikmete endi vahel. Julgustan grupiliikmeid oma arvamust avaldama, isegi kui see erineb tavapärasest või grupi üldisest seisukohast. Tagasihoidlikemate grupiliikmete õpimotivatsioon ja –tulemuslikkus võivad domineerivate kaaslaste tõttu märkimisväärselt langeda, mille tõttu on koolitaja ülesanne jagada võrdset tähelepanu osalejatele ning julgustada tagasihoidlikemaid. Eelneva taustal rõhutan, et kõigil on õigus väljendada oma seisukohti ja niisamuti on lubatud erinevast asjadest erinevalt aru saada. Koostööfaasis on minu rolliks suunamine - juhendamine. Grupi koostoimimine, üksteisele abi pakkumine, omavahelise usalduse määr - selles faasis mainivad koolitatavad sageli isegi, et poleks oodanud nii suurt kasutegurit ja abi rühmalt. Eraldumisfaasis on minu kui koolitaja ülesandeks julgustada osalejaid omandatud teadmiste - oskuste rakendamisel ja süstida positiivsust edasisel hakkamasaamisel. Sõltuvalt sihtgrupist soovitan koolituse algusfaasis luua omavaheline meililist või ühine FB grupp, mida nad kogu õppe vältel kui ka koolituse lõppedes üksteise toetamiseks kasutada saavad.
<i>Viide tõendus- materjalil e</i>	
3. Õppeprotsessi analüüs ja hindamine	
3.1 Kogub õppijatelt arvamusi õppeprotsessi kohta, valides sobivad meetodid.	
<i>Kompete ntsi tõendami ne</i>	Lisaks koolituse lõppedes koolitatavate kirjalikku tagasisidet saades, küsin iga koolituspäeva lõpus osalistelt ka suulist tagasisidet. Samuti kasutan aeg-ajalt skaala -meetodit, kus osalejad saavad 0-10 palli ulatuses hinnata teema olulisust endale, koolituspäeva vaheldusrikkust, uue info saamist jms. Oluline on teada saada, mida õppepäeval oluliseks ja kasulikuks peeti ning mida nii oluliseks ei arvatud. Saadud teave võimaldab ühelt poolt olla veendunud teemakäsitlese asjakohasuses, teiselt poolt vaatamata õppeprogrammile teha mõõndusi teatud teemades ning jagades ajaressursi koolitatava grupi vajadusi arvestades ümber. Tagasiside vormid, mida koolituste lõpus kasutan, on välja töötatud nii koolitustellijate kui minu enda poolt. Regulaarsete koolituste ning üksnes positiivse tagasiside puhul tekib mugavustsooni langemise oht. Pean oluliseks õpetatava teemakäsitlese huvitavust ka endale, mille tõttu lisan koolituspäevadesse uudseid nüansse. Tagasisidest, koolituse eesmärkidest ja koostööst lähtuvalt selgub edasine koolitusvajadus, mis nii mõnegi organisatsiooniga on olnud aastatepikkune. Tellija poolne rahulolu koolituse kvaliteediga on esitanud uusi väljakutseid ja tinginud minu jaoks uutesse teemavaldkondadesse sisenemise.

Viide tõendus- materjalil e	Tõendusmaterjal
3.2 Valib sobivad hindamismeetodid ja lähtudes kavandatud eesmärkidest analüüsib õppeprotsessi.	
Kompete ntsi tõendami ne	Kavandatud eesmärkidest lähtuvalt teostan peale koolituse läbiviimist õppeprotsessi analüüsi, kus olen kõrvutunud oma vaatlustulemused õppegrupis toimuva osas kui ka tähelepanekud enda suhtes. Iga koolituspäeva lõpus saan osalejatelt suulise tagasiside ning koolituse lõppedes kirjaliku - nendest ja enda järeldest lähtuvalt viin läbi analüüsi, mille tulemusi edaspidises töös kasutan. Näiteks olen korrigeerinud koolitusprogrammi, kuna mõned harjutused kattusid osaliselt ning ei olnud seetõttu nii huvitavad, samuti oli ajakulu liiga suur. Samuti tuli korrigeerida koolitusmaterjale, kuna erivajadusega õppijate õppimisele kuluv aeg, sh harjutuste sooritamisele kuluv, oli oluliselt pikem võrrelduna teiste sihtrühmadega. Peale iga koolitust viin läbi eneserefleksiooni, kus analüüsin endas toimunut - oma reaktsioone, täpsust, reageerimis- ja küsimustele vastamise oskust, värskust, kohti, kus "jooksin kinni", esitluse kaasahaaravust jms. Julgustan õppijaid enda arengut õppeprotsessis reflekteerima, kasutades ühe variandina SWOT meetodit ja annan ka ise koolitavatele julgustavat tagasisidet. Kuna elame kiirelt muutuvast maailmast, pean oluliseks koolitust täiendada ja täiustada, et ka endal oleks põnev ja huvitav ning osaleda värskema info saaksid. Õppeprotsessi analüüsides otsin vastust järgmistele küsimustele: Kas alaeesmärgid toetasid üldeesmärki? Kas koolituse erinevatele teemadele ning läbiviimise meetoditele oli planeeritud optimaalne ajahulk või oli seda liiga palju/liiga vähe? Kas õppematerjal toetas õppeprogrammi eesmärki? Kas õppematerjal vastas sihtrühma eripäradele, oli see jõukohane ja arusaadav? Mil määral kasutatud aktiivõppemeetodid toetasid õppeprogrammi läbiviimist? Olid hindamismeetodid vastavuses õpiväljunditega? Milliseid tähelepanekuid lisaks eelnevale tegin? Mis sujus, mis oli keeruline? Milliseid teemasid ja harjutusi peeti olulisemaks, mida mitte? Mida on vaja korrigeerida?
Viide tõendus- materjalil e	
3.3 Valib sobivad hindamismeetodid ja hindab õpiväljundeid.	
Kompete ntsi tõendami ne	Sõltuvalt koolituse sisust ning õpiväljunditest kasutan erinevaid hindamismeetodeid. Õppe alguses informeerin alati õppijaid õpiväljunditest kui ka hindamismeetoditest, millest tulenevalt on kogu grupp teadlik, millele keskenduda ning mis neid kursuse läbides ees ootab. Seega on koolitavate hindamisprotsessi kaasatud. Toon siinjuures järgnevad näited. Kogemusnõustajatele ja tugisikutele koolitust tehes tuleb koolitaval lisaks õppe läbimisele ja praktikale koostada kirjalik lõputöö, mis sisaldab juhtumi analüüsi ja eneserefleksiooni. Praktikal osalemisel saab õppija kasutada kõiki oma teadmisi, mida ta kursusel omandas. Lõputöö eneserefleksioon

	koos juhtumi aruteluga annavad hea ülevaate, kuidas kursuslane oma praktika sooritas ja mida ta sellest õppis. Eelnevale lisaks viin koolituse käigus läbi erinevaid rollimänge ja harjutusi kus tugiisikule vajalikke oskusi harjutada saab, tehes seda koos kaasõpilase ehk "kliendiga". Harjutusel on ka kolmas osapool ehk vaatleja, kes omapoolsed märkused ja tagasiside tugiisiku rollis olijale edasi annab. Iga eelneva harjutuse lõpus palun teha eneserefleksiooni, mis on ühtlasi osalejale enda hindamismeetodiks, et analüüsitaks sügavamal tasandil kogetut ja tundeid. Õpioskuste teemat käsitledes kasutan hindamismeetodina vastavasisulist testi, et hinnata osaleja teadmisi ning arusaamist teemast. Koolituse lõppfaasis vaatame üle koolituseesmärgid ja saavutatud tulemused.
<i>Viide tõendus- materjalil e</i>	Tõendusmaterjal
3.4 Teavitab seotud isikuid õppe tulemustest, kasutades kokkulepitud meetodit ja tuginedes faktidele.	
<i>Kompete ntsi tõendami ne</i>	Õppe tulemustest on huvitatud nii tellija kui kursuse läbija. Koolituse alguses on informeeritud kursuslasi, mille põhjal ja mil moel õppe tulemustest teada antakse. Õpiväljundite kontrollimist saab teha nii suuliselt kui kirjalikult, individuaalselt või grupivestlusena - kõik sõltub kokkulepetest ja koolituse formaadist. Kasutatavaid meetodeid kirjeldasin punkti 3.3 "Valib sobivad hindamismeetodid ja hindab õpiväljundeid" all. Tellijale tagasisidet andes pean kinni konfidentsiaalsuspõhimõttest. Samuti annan kursuslastele teada, millist tagasisidet tellija minult nende kohta ootab. Näiteks Töötukassa poolt korraldatud tööharjutuse gruppide lõppedes tuleb koolitataval esitada nägemus oma edasiste sammude kohta, millele lisanduvad minu kui juhendaja soovitusel. Koolituskeskusele koostan tagasiside analüüsi, kus annan grupi lõppedes infot korraldusliku poole, esinenud rõõmude, raskuste, probleemide üle ning soovitusel, mida keskusega koostöös järgmisel korral võiks teisiti teha.
<i>Viide tõendus- materjalil e</i>	Tõendusmaterjal
4. Arendus-, loome- või teadustegevus täiskasvanuhariduse valdkonnas	
4.1 Osaleb aktiivselt täiskasvanute koolitajate võrgustikes ja koolitajate kogukonna tegevustes, avaldades arvamust ja tehes ettepanekuid täiskasvanuõppe valdkonnas.	
<i>Kompete ntsi tõendami ne</i>	Olen täiskasvanud koolitajate võrgustike liige, millega hoian end koolitusmaastikul toimuvaga kursis. Osalen Täiskasvanukoolitaja eetika töörühma algatusmeeskonnas, kus koolitaja eetika teemalisi arutelusid tõstatame ning neid ka laiemal avalikkusel ette viia soovime. Pooldan väga samal temaatikal koolitajate omavahelist mõttevahetust. Pean oluliseks koolitaja vaimset tervist, mille tõttu olen töötutega tegelevate koolitajate hulgas algatanud ettepaneku kvisioonide alustamisega, et jagada oma töös esinevaid dilemmasid ja raskuspunkte, samuti rõõme. Leian, et koolitajate töönoustamised, olgu

	need supervisiooni või kosisiooni vormis, peaksid olema koolitaja töö osana kohustuslikud.
<i>Viide tõendus- materjalil e</i>	Tõendusmaterjal
5. Professionaalne enesearendamine	
5.1 Analüüsib ja hindab oma tegevust õppeprotsessis, toob välja enda tugevused ja arenguvajadused.	
<i>Kompete ntsi tõendami ne</i>	Minu professionaalne kasv koolitajana on tulnud aastatega – seda nii erialaseid materjale uurides, kui ka õppides oma õpetajatelt ja koolitatavatelt. Samas toimub elukestev õppimine laiemas, igapäevases plaanis. Seda kasvõi igapäevaste juhusituatsioonide, uute inimestega kohtumise, loetud, kuulnud, nähtud uudise või teate jpm kontekstis. Analüüsin enda tegevust nii paralleelselt koolituspäeva jooksul kui selle möödudes ning vastavalt järeldustele korrigeerin vajadusel oma tegevust. Teadvustan endale, millises faasis probleem on ning mida saaksin selle parandamiseks ette võtta. Näiteks juhul, kui grupis mõni uus harjutus “ei tööta”, teen endale selle kohta kohe märkmeid. Olen harjutusi nii korrigeerinud kui ka kavast täielikult eemaldanud. Olukorras, kui grupis on liige, kelle vaimne võimekus jääb ilmselgelt alla üldisele ning seetõttu koolitav end ebamugavalt tunneb, olen olukorra lahendamiseks võtnud ühendust koolituse tellijaga, kuna koolitus peab olema igale liikmele jõukohane. Pidev eneserefleksioon koolitajana on minu jaoks professionaalse kasvu tagajaks. Minu kui koolitaja huvi koolitatavate teemade vastu innustab mind veelgi rohkem õppima, mida pean ühtlasi ka enda tugevaks küljeks – uurima, lugema, praktikas õpitut kasutama ning kõike eelnevat oma koolitustel jagama. Siinkohal võin eelneva kinnituseks järgneva näite tuua. Alustades lastega perede tugiisikute koolitamisega, lisandusid tugiisikutele mõne aasta pärast erinevad sihtrühmad – sõltlased, töötud, pagulased ja varjupaigatotlejad, kellega abistajad tööle soovisid asuda. Muutunud olukord esitas väljakutse mulle kui koolitajale, mille tõttu lisaks konkreetsete sihtrühmade kohta teoreetilisi materjale uurides asusin ka vastavate klientidega praktiseerima. Teadlikku õppeprotsessi sisenedes olen ennastjuhtiv õppija ja loon õppimisvõimalusi vastavalt oma eesmärkidele ise. Sean endale koolitaja rollist tulenevalt lähi- ja pikaajalisi eesmärke. Enda arenguvajadusena näen eelkõige muutuvast maailmast vajadust olla teadlikum erinevatest veebipõhisest rakendustest ja osata parema kvaliteediga veebipõhiseid koolitusi läbi viia. Eelneva olen püstitanud lähieesmärgina, olles end järgnevatele kuudele temaatilistele koolitustele registreerinud.
<i>Viide tõendus- materjalil e</i>	Tõendusmaterjal
5.2 Hindab oma füüsilist, vaimset ja emotsionaalset seisundit, võtab kasutusele abinõud tasakaalu saavutamiseks ja säilitamiseks.	
<i>Kompete ntsi</i>	Pean oluliseks enda tasakaalus hoidmist füüsilisel, vaimsel ja emotsionaalsel tasandil. Füüsilise tervise hoidmise ja säilitamise teemadel räägitakse meedias ja veebis sageli.

tõendamine	Olen kursis tervisliku toitumise ja liikumisvajadusega ning teen end toetavaid valikuid igapäevaelus. Vaimse ja emotsionaalse tervise teadliku hoidmisega olen teadlikult tegelenud viimastel aastatel. Valin sündmusi, kus osaleda ja inimesi, kellega kohtuda. Lisaks eelnevale olen õppinud oma koolitajakoormust reguleerima, jättes piisavalt puhveraega lõppenud koolitusest järeltööde tegemiseks, eneserefleksiooniks, taastumiseks ning järgneva koolituse ettevalmistuseks. Olen oma kogemuste põhjal aru saanud, et mulle ei sobi paralleelselt kahe samasisulise koolituse läbiviimine. Koolitus- ja tunnikava järgimine aitas küll järje peal olla, kuid suulisi näiteid ei suutnud ma enam ühel hetkel meeles pidada, millises grupis olin rääkinud ja millises mitte. Osalen regulaarselt supervisioonis, et saada kõrvaltvaataja pilku, toetust ja juhendust oma seisundile ja tegemistele. Aprillist 2020 on minu superviisoriks Ester Väljaots, kellega regulaarselt, keskmiselt kord kvartalis kohtunud olen.
Viide tõendusmaterjalile	
5.3 Hoiab end kursis uuemate suundadega täiskasvanuhariduse valdkonnas. Käsitleb ennast õppijana, vastutab enda arengu eest.	
Kompetentsi tõendamine	Enese eri- ja kutsealane täiendamine toimub süsteemselt ja teadlikke valikuid tehes, koolitustel ja täiendõppel osaledes ning vastava (teadus)kirjanduse, uuringute ja statistikaga tutvumisel. Hoian regulaarselt silma peal nii EPALE, Andrase uudistel kui Eesti täiskasvanukoolitaja kogukonna teadetel. Samuti külastan Haridus- ja Teadusministeeriumi kodulehte. Teadvustan süvenevaid trende, näiteks väiksemate gruppide ja personaalse õppe suundi. Töötute kontekstis on järjest olulisemaks saanud töökohapõhine õpe, mis muudab selles valdkonnas ka koolitusmaastikku. Osalen erinevatel enesetäiendamiskursustel ja koolitustel, kus lisaks huvipakkuvale teemavaldkonnale analüüsin koolitajaid ning nende koolitusmeetodeid ja – võtteid. Enamasti leian uusi mõtteid, mida enda koolitaja töös kasutada saaksin või vastupidi – kuidas kindlasti ise koolitajana teemat edasi anda ei soovi. Enesetäiendamine toimub lisaks erialasele kirjandusele vastava teemavaldkonnaga seotud inimestega suheldes ja kogemusi vahetades.
Viide tõendusmaterjalile	Tõendusmaterjal